GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek Nre. 202. 18. Grudnia 1817.

Gazeta Lwowska będzie w przyszłym roku — ósmym po iey rozpoczęciu — według dotychczasowego planu wychodzić. Rozmaitości, których wyszło iuż 29 arkuszy, a ieszcze ieden wyydzie, będą składać ciągle do niey przydatek i zawierać pisma historyczne, statystyczne, ekonomiczne i inne.

Druk będzie nowy.— Półroczna prenumerata od 1go Stycznia do ostatniego Czerwca wynosi Dwadzieścia Sześć Złotych Reńskich w Walucie Wiedeńskiey, ponieważ stempel gazety w monecie konwencyyney płaconym bydź musi.

Prenumeratę we Lwowie przyymuie Expedycya gazetowa C. K. Naczelnego Urzędu pocztowego, a na prowincyi odbieraia takową C. K. Stacye pocztowe. Uprasza się iednakże o nadesłanie kwoty prenumeracyyney ieszcze przed końcem Grudnia, ponieważ nad zamówioną liczbę kilka tylko drukuie się exemplarzy, po których rozebraniu późnieysi Prenumeratorowie gazetę od tego dopiero dnia odbierać będą mogli, którego ich prenumerata do Lwowa nadeydzie.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia d. 9. Grudnia. — N. Cesarz Jegomość raczył tegoroczną tytułową uroczystość okazałego orderu Złotego Runa, nayłaskawiey uświetnić przez danie ozdoby tegoż orderu drugorodnemu Synowi swoiemu, Arcy-Xiążęciu Franciszkowi Karolowi, tudzież następuiącym Urzędnikom Stanu, a mianowicie: Ministrowi Stanu i Konferencyi, Hrabiemu Józefowi Wallis; Marszałkowi polnemu, Hrabiemu Henrykowi Bellegarde; Niższo-Austryackiemu Marszałkowi kraiowemu, Józefowi Hrabi Dietrichstein; Gălicyyskiemu W. Podkomorzemu Hrabi Antoniemu Lanckorońskiemu, i Węgierskiemu Wice-Kanclerzowi dworskiemu, Xięciu Franciszkowi Kohary.

Tym końcem raczył N. Pan dnia 6go t. m. o godzinie 5tey po południu Kapitułę orderową w uroczystym ubiorze odprawić, kazał nayłaskawiey mianowanych Kandydatów ogłosić, i podał z tronu każdemu z nich własną ręką statuta orderowe, poczem się poprzedzony Dworem i zgromadzonymi Współczłonkami orderu Złotego Runa do kościoła zamkowego udał, gdzie był na nieszporach.

Nazaiutrz, w Niedzielę dnia 7. Grudnia o godzinie 11stey przed południem, wystąpił N. Pan znowu w ornacie orderu Złotego Runa, a w assystencyi podobnież ubranych Współczłonków orderowych i całego Dworu, udał się do kościoła zamkowego, gdzie przy zachowaniu starożytnego szanownego obrzędu ze strony Nayiaśnieyszego Naczelnika orderu, pasowanie Kawalerów orderowych (iednakowoż tylko owych kandydatów, którzy dawniey pasowanymi nie byli), odebranie przysięgi, włożenie łańcucha orderowego i uściskanie każdego Kawalera orderu nastąpiło. Potem odprawiło się uroczyste nabożeństwo, po ukończeniu którego udali się wszyscy z podobnąż uroczystością do wielkiey sali obrzędowey, gdzie N. Cesarz Jegomość z Arcy-Xiążętami pod baldachinem, inni zaś Kawalerowie orderu razem wprawdzie, lecz o kilka stopni niżey, u przepysznego stołu zasiedli, i uroczystość publicznym obiadem zakończyli.

N. Pan raczył Jego Cesarzewicowską Mość Arcy-Xięcia Raynera, W. Krzyżem Króiewsko-Węgierskiego orderu S. Szczepana zaszczycić.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Rząd tych Stanów zwykł przed zagaieniem posiedzeń Kongressu, dla wybadania publiczney opinii, ogłaszać te przedmioty, które celem rospraw bydź maią. Stało się to i teraz, a gazeta National-Intelligencer z dnia 21. Października umieściła artykuł o przyszłych stosunkach Zjednoczonych Stanów z Prowincyami Ameryki Hisspańskiey, z którego (*umieściwszy iuż niektóre szczegóły w 200tnym numerze gazety naszey*) to ieszcze przytaczamy:

„Polityczne zagadnienie względem uznania niepodległości Prowincyi Ameryki południowey, które prawo swoie do tego przez utworzenie niepodległych Rządów nayiaśniey okażą, nie iest przez nas uważanem ze strony, z iakiey uważaią takowe niektórzy, zniewoleni szczególnieyszemi obowiązkami dla owych Prowincyi, z których nayszczęśliwsza (Buenos-Ayres) pewnego Xiążęcia Europeyskiego do panowania nad sobą wezwała, druga zaś (Wenezuela) naszey rywalce w han-

)(

dlu (Anglii) za uznanie niepodległości swoiey wyłączny handel z sobą na lat 20 ofiarowała. Gdyby taka sama propozycya Zjednoczonym Stanom czynioną, a od nich odrzuconą była, naówczas nie byłyby całkiem bezzasadnemi czynione Rządowi zarzuty: że Ministrów z owych Prowincyi iako Zastępców posłanych, natychmiast bez dalszego pytania się nie przyiął. Nie iest-to więc obowiązek dla zasad, co Zjednoczone Stany do uznania Rządów Buenos-Ayreskiego, Chiliyskiego, Wenezuelańskiego etc., zniewala; lecz obowiązek ku nam samym, nasz szacunek dla zasad wolności i dla praw niepodległości, na których się własne urządzenia nasze wspieraią. Takie to pobudki wzywaią nas, abyśmy byli iednymi z pierwszych w uznaniu niepodległości owych Prowincyi, które utworzyły Rząd sprzyiaiący wolności cywilney i trwałość obiecaiący. Lud Zjednoczonych Stanow życzy z całego serca pomyślności owym, ktorzy tym celem woiuią; ale Rząd wtenczas się dopiero wdać może, gdy zdolność do osiągnienia rzeczonego celu okażą. Wówczas żaden wzgląd na zazdrość albo nieprzyiaźń Obcych, nie odstraszy Zjednoczone Stany od czynienia tego, co słusznem będzie. Wtenczas stanie się to zagadnienie zagadnieniem istotnem, względem którego ludzie iednakowe widoki maiący, w miarę swych uczuć i wiadomości rozmaitego zdania bydź mogą, iak też i są w samey rzeczy. Ten przypadek zaydzie zapewne i na Kongressie, ile że na zbliżaiącem się posiedzeniu nie tak łatwo urzędową wiadomość o tem otrzymać możemy, i że pewną iest rzeczą, iż sprzeczne podania, które z codziennych pogłosek słyszemy, a nawet pomieszane wiadmości od samychże stronnictw pochodące, nie zawsze na wiarę zasługuią. Jakakolwiek będzie uchwała Kongressu (a ta może wcale inaczey, aniżeli się spodziewamy, wypaśdź) iesteśmy przecież przekonani, że on znaczną część czasu swoiego poświęci przedmiotowi, który do rozwinięcia się talentów, nowych Współczłonków, iako też i owych, z któremi dawnieysi politycy iuż się popisywali, tak piękną sposobność nadarza."

Francya.

Wiadomo (z 209go *numeru gazety naszey*), że Rząd Francuzki czynił przełożenia, iż nie iest w stanie zaspokoić całey massy pretensyi Poddanych obcych Mocarstw, wnosząc ustanowienie na raz umiarkowaney summy szacunkowey. Z powodu tego Hrabia Golz, Królewsko-Pruski Poseł w Paryżu, otrzymał od Dworu swoiego instrukcyę, którą teraz udzielono Dworom Niemieckim, a w którey przytoczono następuiące szczegóły:

„Rząd Francuzki między powodami koniecznej potrzeby zmnieyszenia długów iego, stara się nadać wagę niespokoyności, którąby ciężar ten w Poddanych iego mógł wzniecić. Wszakże Mocarstwa sprzymierzone mogłyby raczey z powodów tych korzystać, gdy rzecz ta zagraża nowo nabytym Poddanym pozbawieniem własności onychże, traktatami uświęconey, a iuż uszczuplonéy przez umowę z dnia 20go Listopada, którey się Ludy ich poddały w tey nadziei, iż ofiara ta zabezpieczy im odzyskanie pretensyy, wspomnioną umową przyznanych. Król Jmć, któremu przełożyłem wnioski Rządu Francuzkiego o ustanowienie summy szacunkowey za ogół roszczeń prywatnych, w przykrym znayduie się stanie między rzetelną chęcią przyłożenia się do sprawienia ulgi Narodowi Francuzkiemu, z którym go węzły prawdziwey przyiaźni łączą, a między powinnościami, wynikaiącemi dla niego tak z położenia Poddanych iego, iako też z obowiązków, które względem Europy przyiął. Znaczyłoby to niszczyć zaufanie, które słowo Króla u Poddanych iego zyskało; zdradzać zaufanie Mocarstw, które się na umowy Paryzkie pisały, gdyby zezwolić chciano na nadwerężenie obowiązków, tak uroczystą obwarowanych rękoymią. Król ani może Poddanych Sprzymierzeńców swoich przyprawiać o utratę ich praw, ani iest mocen wchodzić w ugodę o własność swoich Poddanych. Sprawiedliwość i roztropność wzbraniaią mu tego. Jeżeli cóżkolwiek zaspokoiło zdanie publiczne względem ostatnich traktatow Paryzkich, to zaiste troskliwość, z iaką się Rządy starały, nie tak o zabezpieczenie własnego interessu, iak raczey interessu Ludów swoich, niemniey o wymierzenie sprawiedliwości, którą kilkokrotnie w dawnieyszych układach z oka spuszczono. A przecież żądaią teraz, ażeby Mocarstwa sprzymierzone niszcząc dzieło swoie zrzekły się iedynego warunku, uważanego dotąd przez ich Poddanych za wynagrodzenie podjętych ciężarów; warunku, który ich nakłonił do błogosławienia oycowskiey Monarchów troskliwości."

„Krom tych ogólnych uwag, wielorakie są ieszcze potoczne powody, opieraiące się przyięciu summy ryczałtowey za prywatne roszczenia. Jakieyże trzymać się zasady w oznaczeniu tey summy, gdy iedynie tylko przez rzeczywistą likwidacyę ustanowić można stosunek między ugruntowanemi a maiącemi się odrzucić pretensyami? Jakież zakreślić prawidło do rozdziału owey summy między tyle Rządów, gdy niektóre Poddanych swoich pretensye ściśle zgłębić kazały, a inne tymczasem podać mogły pretensye, które tak ścisłemu nie uległy wyborowi? Jakiemiż nareszcie sposoby uprzątnąć trudności, iakieby między pierwiastko-

wemi wierzycielami, którzy w zaufaniu świętości traktatów pretensye swe odprzedali, a nabywcami onychże wyniknęły?"

„Wszystkie te razem powody przekonały Króla o zupełney niemożności zrzeczenia się któregokolwiek warunku traktatu z dnia 20go Listopada 1815 we względzie prywatnych pretensyy. Zalecił mi owszem Król Jegomość, ażebym nalegał u Rządu Francuzkiego nie tylko o tem rychleysze rzeczonego traktatu dopełnienie, ale też o nakazanie Ajentom Francuzkim, ażeby w przywiedzeniu go do skutku postępowali z tą sprawiedliwością i bezstronnością, iaka podobnemi działaniami zawsze kierować powinna."

„Po wynurzeniu Rządowi Francuzkiemu przychylnych chęci, dzielonych zapewne przez Dwory Austryacki, Angielski i Rossyyski, zniesiesz się Hrabio z Ministrami tychże Dworow o żądanie u Rządu Francuzkiego, a y na teraz zrzekł się wszelkiego kroku, upatruiącego zmiany w umowie z dnia 20. Listopada 1815 we względzie pretensyy prywatnych; ażeby względem likwidowanych i w ostatnich obrachunkach umieszczonych pretensyy 18sty artykuł umowy w takim sposobie był dopełnionym, iak był rozumianym i dopełnianym aż do Maia r. b., nie uwłaczaiąc uldze, iakaby w przyszłości Francya uzyskać mogła, ukończywszy dzieło likwidacyyne w pewnym oznaczonym terminie; ażeby Rząd Francuzki uznał 20 punktów w dołączonem pismie umieszczonych, iako rzeczywiście na traktatach ugruntowanych, oraz ażeby stosowanie się do nich Ajentom swoim przykazał; ażeby się zobowiązał, iż Kommissarzom swoim likwidacyynym da takie instrukcye, przez któreby całe dzieło likwidacyyne w 6ciu miesiącach ukończonem było, aby w ówczas wiadomym był ogół sprawdzonych likwidacyi i przystąpić można było do naradzenia się względem konieczności i sposobu przyznania Francyi ulgi; ażeby Rząd Francuzki daiąc dowód swoiego dla traktatów uszanowania, opatrzył swoich Kommissarzy nowemi funduszami w zapisach na wielką księgę długu publicznego, które iednak nie bezpośrednio na wypłacenie obliczonych pretensyi użytemi, lecz tylko na rzecz wierzycieli zarządzanemi bydź maią."

Niemcy.

W Sztutgardzie wyszło pod dniem 18stym Listopada kilkanaście organicznych rozporządzeń wielkiey wagi. Oto iest wstęp do nich:

Wilhelm, z Bożey łaski Król Wirtemberski. W tey samey chwili, w którey Nam Opatrzność rządy nad wiernym Ludem Naszym powierzyła, poślubiliśmy onemuż: „że iego pomyślność i iego uszczęśliwienie iedynem Naszem usiłowaniem będzie, i że nade wszystko starać się będziemy o to, ażeby osiągnienie wysokich tych celów przez konstytucyę duchowi czasu i potrzebom Ludu Naszego odpowiadaiącą, oraz pomyślność iego pomnażaiącą, zabezpieczyć. Dopełniliśmy tego przyrzeczenia. Ufamy uznaniu Niemiec, ufamy przekonaniu wszystkich nieuprzedzonych między Ludem Naszym, że, ieżeli ta konstytucya dotychczas ieszcze zupełnie ustaloną nie iest, przyczyna tego nie pochodzi z braku przyznania tego wszystkiego, czego prawdziwa pomyślność Ludu wymaga, lecz ześmy owszem przez to przyznanie wszelkie żądania uprzedzili. Alež spodziewamy się także i tego, że wierny Lud Nasz z wdzięcznością uzna tę pieczałowitość, którąśmy trwałemu ustaleniu pomyślności iego niezmordowanie okazywali, i którą mu także i nadal okazywać będziemy. W Naszym Edykcie organizacyynym z dnia dzisieyszego, urządziliśmy kształty zarządowe tak, iak ie dla osiągnienia wysokich celow Rządu Naszego za nieodzownie potrzebne uznaiemy. Odmiany, które za konieczne poczytuiemy, staraliśmy się ile możności pogodzić z owemi kształtami, które obecnie istnieią, w których atoli dawności znayduie się oraz przyczyna, że nie mogą iuż więcey zgodzić się ze stosunkami bardzo różniącami się od owych, które zamiarom Rządu dogadzać mogą. Gdy więc przez te odmiany w postaci kształtów zarządowych, istotne zawady w zbliżaniu się do celu, któryśmy sobie zamierzyli, usuwamy, nie zapomnieliśmy oraz i o tem, iak bardzo owe ciężary, któremi niedawno upłynione fatalne czasy wiernych Poddanych Naszych obarczyły, onychże w ogólności, a w szczególności klassę rolniczą uciskaią, i iak bardzo przez nie większe rozwinięcie się i wydoskonalenie samey nawet cywilizacyi kraiowey, którey natura i inne szczęśliwe stosunki sprzyiaią, iest tłumionem."

Tu następuią rozporządzenia organiczne, których istotna osnowa iest następuiąca: 1.) Ma się ułożyć nowy kataster podatku gruntowego, a względem opłaty od domów w miastach, tudzież od zarobku przemysłowego, maią bydź inne prawidła przepisanemi. Król postanowił, ażeby przez częściowe znoszenie i zmieyszanie tak zwanych danin feudalnych skruszyć kaydany, które wolność osobistą nadweręźaią, i wydoskonaleniu cywilizacyi kraiowey na zawadzie stoią. W tey mierze ustanowiono zasady powszechne z odwołaniem się na osobny Edykt, względem onychże wydany. Prawa własności maią bydź ile możności ochranianemi, a interes upoważnionych ma bydź z interessem obowiązanych i z owemi względami pogodzony,

które Król pomyślności ogółu iest winien. Poprzednicze zniesione są daniny z osobistego poddaństwa służebnego pochodzące, a Król czyni nadzieię, że z zaczęciem się roku etatowego także i inne daniny, iako to podatek czynszowy, podatek na stadninę, podatek staienny, opłatę od psów, akcyzę od pastwisk bydlęcych, od żywności, zboża, ogrodniny, towarów targowych, i t. p. umarkować będzie można. 2.) Osobiste poddaństwo służebne (Leibeigenschaft) znosi się z dniem 1wszym Stycznia w całym obwodzie Królestwa, a lennictwo posiadłości włościańskich poczytnie się pod pewnemi oznaczeniami za uchylone. Coroczne daniny z gruntów, laudemia, należytości częściowe, etc., ogłaszaią się tak dalece za uchylone, iak dalece tego co raz dalszy rozwiiaiące się potrzeby Poddanych wymagaią. Pańszczyzna, i k dalece iest zabytkiem byłego poddaństwa służebnego, zostanie zniesioną; ieżeli zaś na własność gruntową iest zapisana, uznaie się za spłatną. Pańszczyzna niewymierzona, iest przeciwną. 3.) Tak summę długów Kraiu, iako też obracanie funduszów na umorzenie onychże przeznaczonych, podaie Król bez żadney ogródki do wiadomości powszechney, ażeby wierzyciel kraiowych o rzetelności, z iaką danych im przyrzeczeń dopełniono, Poddanych zaś o konieczności dalszych natężeń przekonać. Dług kraiowy wynosi, naywięcey rachuiąc, 29,9.3,5o4 ZR. 40Kr. 2 szel., od których corocznie 1,500,000 ZR. prowizyi opłacać potrzeba. Król czyni nadzieię, że ten dług w przeciągu lat 45ciu umorzonym bydź może. 4.) Król postanowił nadać Państwu swoiemu nowe dogodnieysze kształty Zarządu (Administracyi). Królestwo Wirtemberskie podzielone zostało na cztery Cyrkuły; z tych Cyrkuł Neckarski będzie obeymować 16 Urzędów zwierzchniczych, i mieć siedzibę rządową i Izbę przychodową w Ludwigsburgu; Cyrkuł Szwarcwaldski zaymie 17 Urzędów zwierzchniczych, a siedziba rządowa i Izba przychodowa będzie w Reutlingen; Cyrkuł Joxteński będzie mieć 14 Urzędów zwierzchniczych, a siedzibę rządową i Izbę przychodową w Ellwangen; Cyrkuł Naddunayski będzie mieć siedzibę rządową i Izbę przychodową w Ulmie. Miasta Sztutgard i Kansztat otrzymaią oddzielną Dyrekcyę. Dla wymiaru Sprawiedliwości otrzymaią każde dwa Cyrkuły ieden Sąd kryminalny i ieden Trybunał appellacyyny. 5.) Wydano nowe urządzenie dla Władz zarządowych, Rady tayney Departamentów Sprawiedliwości, Spraw wewnętrznych, Przychodów etc. 6.) Ustanowiono osobną Władzę, iaką Kontrollę rządową. 7.) Ustanowiono naczelną Izbę rachunkową. 8.) Wymierzono na nowo pensyę dla Urzędników rządowych. 9.) Wydano przepis względem pensyonowania tychże Urzędników wysłużonych i wdów onychże. 10.) Utworzono Kommissyę retardacyyną. 11.) Utworzono także Kommissyę zaległości. Do tych 11stu rozporządzeń załączone są mianowania Urzędników dla wszystkich Departamentów i dla Władz prowincyonalnych.

Papież zawarł z Królem Bawarskim Konkordat, i wydał z tego powodu Bullę, mocą którey przywrócił zniesione w Królestwie Bawarskiem Biskupstwa, a iedno nowe utworzył. Na uposażenie każdego Biskupstwa i Kapituły, powrócone będą te dobra i dochody, które mocą Bulli Papiezkiey z roku 1803go dostały się niezniesionym Biskupstwom i Kapitułom, ieżeli Król Bawarski w inny sposób uposażenia tego nie obmyśli.

Prusy.

Przychylaiąc się N. Król Pruski do prośby Hrabiego Bülowa, Ministra Stanu, uwolnił go od Ministerium Przychodów skarbowych, które powierzył Ministrowi Stanu Klewitz. Wspomniony Hrabia zatrzyma Ministerium handlu i rzemiosł, oraz budownictwa lądowego i wodnego. Tayny pierwszy Radca Izby obrachunkowey Friese objął dotychczasowy urząd Ministra Stanu Klewitza, i został mianowany Prezesem Ministerium Skarbu, Wydziału kredytowego i Banku, z urzędem Sekretarza Stanu.

Królestwo Polskie.

Xiążę Konstanty Czartoryski, Jenerał brygady w woysku Polskiem, oraz Jenerał Adjutant N. Cesarza i Króla Alexandra, otrzymał żądaną dla słabości zdrowia dymissyę, z pozwoleniem noszenia munduru.

W różnych miastach Królestwa, oddali Polacy ostatnią cześć religiyną cieniom Tadeusza Kościuszki.

Przybyli do Lwowa dnia 17go Grudnia.

W. Cielecki Franciszek, z Przemyśla. — JW. Moszyński Hilary Ignacy Hrabia, z Niemirowa. — W. Moszyński Fryderyk, z Rossyi. — W. Osuchowski Placyd, z Żółkwi. — W. Szeptycki Jan, były Radca C. K. Sądu szlacheckiego, z Przemyśla.

Wyiechali ze Lwowa dnia 17go Grudnia.

W. Brezie Józef, Konduktor żołnierzy Polskich, do Rossyi. — JW. Dzieduszycki Ludwik Hrabia, do Rossyi. — W. Rozwadowski Onufry, do Żółkwi. — W. Tombach Franciszek C. K. Porucznik starszy, do Żółkwi. — W. Wyszyński Roman, do Stanisławowa.